

Vienybė težydi: Karaliaus Mindaugo diena Regina Caeli Ermitaže

Yra vietų, kuriose laikas tarsi sulėtėja. Kur pušų ošimas, kalnų didybė ir tylą leidžia išgirsti ne tik gamtą, bet ir savo širdį. Tokia vieta Kolorado lietuviams jau ne vienerius metus yra Regina Caeli Ermitažas (RCH). Čia, toli nuo Lietuvos, tačiau ne toli nuo jos dvasios, Liepos 5-ąją susirinko lietuviai paminėti vienos svarbiausių mūsų tautos istorinių datų - Karaliaus Mindaugo karūnavimo dienos. Šių metų renginio šūkis skelbė: „Vienybė težydi!“

Kristina Vyšniauskienė, JAV lietuvių bendruomenės Švietimo Taryba

Rytas prasidėjo mažoje Ermitažo koplytėlėje aukojamomis šv. Mišiomis. Į jas susirinko vos keletas lietuvių, tačiau būtent toks nedidelis būrys sukūrė ypatingą artumo ir šeimos jausmą. Šios Mišios vienam bendruomenės nariui buvo ypatingos – jis pirmą kartą gyvenime ryžosi perskaityti Šventojo Rašto skaitinį. Šiek tiek jaudulio, nuoširdumo ir tikėjimo pripildyti žodžiai paliko gilų įspūdį ne tik pačiam skaičiusiajam, bet ir visiems susirinkusiesiems. Tikėjimo kelionėje kiekvienas pirmasis žingsnis yra svarbus ir drąsus, tačiau dar didesnis džiaugsmas yra matyti, kaip žmogus ryžtasi jį žengti, ir būti šalia tą akimirką. Tokios patirtys tyliai stiprina ne tik tą, kuris žengia pirmyn, bet ir visą bendruomenę, tapdamos vilties ir įkvėpimo ženklų kitiems. Maldoje išgyventos akimirkos kvietė sustoti, nurimti ir padėkoti už dovaną būti lietuviais, už galimybę savo vaikus auginti pažįstant Lietuvos vardą ir jos istoriją. Nors nuo gimtinės mus skiria tūkstančiai kilometrų, būtent tokiose maldos akimirkose ypač aiškiai pajunti, kad tikroji Tėvynė gyvena žmogaus širdyje – ten, kur saugoma kalba,

tikėjimas, prisiminimai ir meilė savo šaknims.

Po Mišių bendruomenė susirinko į nuotolinę edukaciją „Karalius Mindaugas ir Morta“, kurią vedė Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato gidė-educatorė Nerilė Urbonaitė. Tai nebuvo sausa istorijos pamoka ar datų kartojimas. Klausytojai buvo pakviesti pažvelgti į Mindaugą kaip į žmogų – drąsų, sumanų, kartais prieštarinę valdovą, kuris daugiau nei prieš aštuonis šimtus metų ryžosi tam, apie ką kiti dar tik svajojo – suvienyti Lietuvą. Greta jo istorijoje iškilo ir karalienė Morta – išmintinga moteris, kurios vaidmuo valstybės kūrime dažnai lieka mažiau pastebėtas.

Educatorė pakvietė susimąstyti ir apie įdomų istorinį paradoksą – kodėl šiandien minime Karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną, jei tą pačią dieną buvo karūnuota ir karalienė Morta? Ar nebūtų teisingiau šią šventę vadinti Mindaugo ir Mortos karūnavimo diena? Galbūt ateities kartos ištaisys šį istorinės atminties netolygumą ir karalienės Mortos vardas šioje šventėje skambės greta Mindaugo. O gal vieną dieną bus iš naujo atrasta ir judviejų istorija – ne tik kaip valdovų, bet ir kaip žmonių, kuriuos siejo bendras tikslas, atsakomybė už valstybę ir, tikėtina,

meilė. Kaip šiandien su pagarba prisimename ir dainose, spektakliuose bei romanuose įamžintą Barboros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto meilės istoriją, taip galbūt ateities kartos dar atras ir gražiai apdainuos Mindaugo ir Mortos gyvenimo kelią, kuris ne mažiau vertas mūsų atminties ir pagarbos.

Edukacijos metu netrūko ir netikėtų faktų, privertusių pažvelgti į istoriją kitomis akimis. Vienas jų sukėlė nemažai šypsenų ir diskusijų. Archeologai viduramžių vyrų kapuose neretai randa skutimuisi skirtų peiliukų, skustuvų ar kitų asmens priežiūros priemonių. Kyla natūralus klausimas – jei jie skutdavosi, kodėl daugumoje istorinių paveikslų ir iliustracijų Lietuvos kunigaikščiai vaizduojami su ilgomis barzdomis? Ar tikrai jie visi taip atrodė? Edukatorė priminė, kad daugelis Mindaugo ir kitų ankstyvųjų Lietuvos valdovų atvaizdų buvo sukurti praėjus keliems šimtmečiams po jų gyvenimo, todėl jie dažniau atspindi to meto menininkų vaizduotę ir nusistovėjusius valdovo įvaizdžio stereotipus, o ne tikrąją istorinę išvaizdą. Archeologiniai radiniai leidžia manyti, kad XIII amžiaus didikai rūpinosi savo išvaizda kur kas labiau, nei dažnai įsivaizduojame, ir visai tikėtina, kad bent dalis jų buvo nusiskutę ar kruopščiai prižiūrėjo savo barzdas. Ši detalė dar kartą priminė, kad istorija nėra sustingęs faktų rinkinys – ji nuolat pildoma naujais atradimais, kurie kviečia iš naujo permąstyti tai, ką ilgą laiką laikėme savaime suprantamu.

Vidurdienį prie Ermitažo kryžiaus buvo iškelta Lietuvos istorinė vėliava, o susirinkusieji vieningai sugiedojo „Tautišką giesmę“. Ši paprasta, tačiau prasminga akimirka sujungė tikėjimą, meilę Tėvynei ir bendrystę. Kalnų tyloje ypač aiškiai atsiskleidė, kad tautinė tapatybė išlieka gyva tuomet, kai ją puoselėjame kasdieniais darbais, malda ir rūpesčiu vieni kitais.

Popietę dalyviai leidosi į pasivaikščiojimą Ermitažo miško takais. Kelias vedė per Kryžiaus kelio stotis, kviečiančias sustoti, susimąstyti. Eidami nuo vienos stoties prie kitos, žmonės sustodavo tylai, maldai, pokalbiui ar tiesiog pasigrožėti

didingais Kolorado kalnais. Gamta tarsi pati kvietė prisiminti, kad žmogaus gyvenime svarbiausi dalykai dažnai gimsta tyloje – ten, kur atsiranda vietos dėkingumui, vilčiai ir tikėjimui.

Ši šventė dar kartą priminė, jog lietuvišką tapatybę išlaikyti svetur padeda ne tik kalba ar simboliai. Ją saugo žmonės, kurie savo laisvalaikį skiria bendruomenei, kurie moko vaikus lietuviškai kalbėti, kurie organizuoja renginius, kviečia susitikti, dalijasi žiniomis ir kuria erdvę, kurioje gera būti kartu.

Karaliaus Mindaugo karūnavimo diena Regina Caeli Ermitaže tapo ne tik istorijos minėjimu. Ji virto gyvu liudijimu, kad net už tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos galima išsaugoti tai, kas brangiausia – tikėjimą, bendrystę ir meilę savo šaknims.

Nuoširdžiai dėkojame Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato gidei-
edukatorei Nerilei Urbonaitei, kuri, nepaisydama laiko skirtumo ir savo asmeninių
planų, paaukojo dalį savo laisvo sekmadienio vakaro Kolorado lietuvių
bendruomenei. Esame dėkingi už laiką, žinias ir širdį, kurią ji įdėjo į šią edukaciją.
Jos gyvas pasakojimas ne tik praturtino mūsų istorines žinias, bet ir paskatino
pažvelgti į Lietuvos praeitį smalsiomis, ieškančiomis akimis, drąsiai keliant
klausimus ir ieškant naujų atsakymų. Tokie žmonės savo darbu ir pašaukimu
nutiesia nematomus tiltus tarp Lietuvos ir svetur gyvenančių tautiečių,
stiprindami mūsų ryšį su Tėvyne. Nuoširdžiai tikimės, kad tai buvo tik pirmoji
mūsų pažintis, o ateityje kartu leisimės į dar ne vieną istorinę kelionę, atrasime
naujų Lietuvos istorijos puslapių ir džiaugsimės naujais susitikimais, kurie
praturtins mūsų bendruomenę bei įkvėps dar labiau didžiutis savo šaknimis.

Ypatingą padėką skiriame br. kun. K. J. Pranciškui Nekrošiui, kurio svetingumas,
malda ir nuoširdi tarnystė leido šiai dienai tapti ne tik gražia bendruomenės
švente, bet ir prasmingu dvasiniu susitikimu. Dėkojame už atvertus Regina Caeli
Ermitažo namus, už bendrystę ir rūpestį, kuris palietė kiekvieno širdį. Tegul
Dievas gausiai laimina Jūsų tarnystę.